

De man en de bal

Werken in de schaduw van het recht is tuchtrechtelijk gezien eenvoudig: blijf objectief, wees duidelijk over bronnen, pas in beginsel hoor en wederhoor toe, heb oog voor alternatieve scenario's, trek geen ongefundeerde conclusies en zet de rechter niet op het verkeerde been.

In de praktijk is dat soms niet eenvoudig. Accountants worstelen nogal eens met de gedrags- en beroepsregels als zij een persoonsgericht onderzoek uitvoeren, of een partij ondersteunen die een (mogelijk) geschil heeft. Dat blijkt niet alleen uit twee recente uitspraken van de tuchtrechter, maar bijvoorbeeld ook uit een analyse op basis van uitspraken die zijn gedaan tussen 2013 en mei 2026.

Alternatieven

Bij de afwikkeling van hun echtscheiding bakkeleien een ondernemer en zijn vrouw over de verevening van de pensioenaanspraken die de man in zijn bv heeft opgebouwd. De ondernemer maakt een soort sterfhuis van zijn bv en zet zijn werk voort in een eenmanszaak. In opdracht van de advocaat van de ondernemer berekent een registeraccountant de gevolgen van deze *move*. Hij voegt de balansen van de bv en de eenmanszaak fictief samen en concludeert dat er te weinig geld in de bv zit om de pensioenaanspraken van de vrouw te dekken en haar aanspraken op ouderdoms- en nabestaandenpensioen af te storten. In zo'n geval moet een accountant niet Standaard 5500N hanteren, maar Handreiking 1127 volgen. De Accountantskamer en het College van Beroep voor het bedrijfsleven vinden het rapport zo eenzijdig, dat de accountant er de objectieve waarheidsvinding mee heeft belemmerd. Of het gerechtshof (dan wel de rechtbank) het rapport nu wel of niet gebruikt, maakt tuchtrechtelijk gezien niet uit.

Het rapport deugt niet, omdat de accountant zich - zonder dit aan te geven - baseert op aannames en feiten die de

advocaat heeft aangereikt en hij geen aandacht heeft besteed aan alternatieve feiten, aannames en interpretaties. Met een partijdige tunnelvisie belemmer je de objectieve waarheidsvinding. (23/1188)

Hoor en wederhoor

Een probaat middel om tunnelvisie of *the bias of His Master's Voice* te voorkomen, is hoor en wederhoor. Je kunt er alleen van afzien als het niet noodzakelijk is om een deugdelijke grondslag te krijgen. Bij een pure cijferanalyse zonder conclusies kan ervan worden afgezien, zo zien we in 25/2663 Wtra AK. Een dienstverlener op Curaçao is aanvankelijk zelfstandig en gaat dan in loondienst bij zijn opdrachtgever. Daarna gaat hij werken op basis van een managementovereenkomst. Als hij bedankt wordt voor zijn diensten, is het voor het Gerecht in Eerste Aanleg van Curaçao de vraag hoeveel geld hij nog te goed heeft en wat er aan eventuele openstaande leningsbedragen moet worden verrekend. De oud-werkgever van de dienstverlener laat een registeraccountant op een rijtje zetten wat er in de loop der jaren is betaald aan de dienstverlener c.q. werknemer en wat er mogelijk openstaat aan geleende bedragen. De accountant baseert zich daarbij puur op de cijfers die de strijdende partijen eerder al hebben ingebracht in de gerechtelijke procedure. In de *engagement letter* en haar rapport geeft zij aan dat zij geen oordeel velt over de cijfers, maar alleen de bedragen van beide partijen vergelijkt en analyseert. Hoor en wederhoor is dan niet nodig. Omdat er geen fouten of gebreken in het rapport staan, hoefde de accountant niet te voorkomen dat het gerecht haar rapport zou gebruiken.

Een weerbarstig probleem in de praktijk is dat de persoon die de accountant bij het onderzoek op de korrel neemt, weigert mee te werken, dus niet gehoord wil worden en ook geen commentaar wil leveren. Niet zelden klaagt die persoon achteraf wel over gebrek aan hoor en wederhoor.

Het obstructieve onderzoeksobject was een belangrijk onderwerp tijdens de bijeenkomst die de Kennisgroep Forensisch Accountants in juni jl. wijdde aan het tuchtrecht. Daar mocht ik aanschuiven bij een groepje dat wel wat suggesties had om een impasse bij weigering te voorkomen. Maak om te beginnen pas op de plaats ("faseer het onderzoek"). Vraag je dan onder meer af welk belang de persoon bij zwijgen heeft, of je die tegemoet kunt komen en of je de benodigde informatie kunt putten uit alternatieve bronnen. Weeg de belangen van de persoon, de opdrachtgever en/of de rechter tegen elkaar af. Beschrijf het hele proces en de overwegingen in je rapport.

College van Beroep voor het bedrijfsleven

23/1188

Maatregel: tijdelijke doorhaling voor 1 maand

ECLI:NL:CBB:2026:270

Accountantskamer

25/2663 Wtra AK

Maatregel: geen (nog niet definitief)

ECLI:NL:TACAKN:2026:55

Balloteren

De bijeenkomst was bedoeld om de *best practices* te bespreken en te bezien in hoeverre de bestaande Handreikingen 1112 en 1127 actualisering behoeven. Een voorvraag was wie er wel en wie geen forensisch accountant is en dus bij de kennisgroep hoort. Je wilt als expert toch voorkomen dat een beunhaas alleen maar de kennis komt aftappen die jij door schaven, schade en schande hebt verworven. Mijn definitie zou - gezien de evolutie van dit specialisme - zijn: een forensisch accountant is een accountant die het oneens is met een andere forensisch accountant. Met zo'n definitie kun je natuurlijk niet balloteren. Daarom adviseer ik: ga bij het ontwikkelen van kennis uit van de aard van de werkzaamheden. Er zijn tenslotte ook niet-gespecialiseerde accountants die met persoonsgerichte onderzoeken en gedingstukken verstrikt raken in de netten van het tuchtrecht. Bovendien zei Groucho Marx al: Ik wil geen lid zijn van een club die mij als lid wil hebben. Kortom: speel op de bal, niet op de man.

De man en de bal is ook de titel van het digitale boekje dat ik maakte voor deze foraccs-bijeenkomst en dat de NBA komend najaar verspreidt. Het is de neerslag van mijn analyse van veertig uitspraken sinds 2013, waarin de twee uitspraken die hiervoor aan de orde kwamen overigens niet zijn verwerkt. Het boekje is ook bedoeld voor accs die niet *for* zijn, want ook zij raken vaak de persoon als zij de bal spelen wanneer zij onderzoek doen, schades berekenen, aandelen waarderen en neuzen in de pensioenpot. ←

‘Accountants worstelen nogal eens met de gedrags- en beroepsregels als zij een persoonsgericht onderzoek uitvoeren, of een partij ondersteunen die een mogelijk geschil heeft.’